

Interview met Wout Veldstra over maatschappelijke opstellingen rond voedsel & stadslandbouw

Op een passende plek, bij restaurant 'de Keuken' aan de rand van het centrum van Utrecht bij het Ledig Erf, ontmoet ik Wout Veldstra voor een interview over 'maatschappelijke opstellingen'. Ik ken Wout al een aantal jaren vanuit het Stedennetwerk Stadslandbouw en we hebben een aantal maatschappelijke opstellingen gedaan. Ik ben nieuwsgierig wat die opstellingen nu voor hem in de praktijk betekenen.

Wie ben je en waar werk je?

Ik ben Wout Veldstra, ben opgeleid als landbouwingenieur/milieukundige en werk al meer dan dertig jaar bij de Gemeente Groningen. Ik ben daar stadsecoloog geweest en richt me nu vooral op het ontwikkelen van Stadslandbouw. Dat kan bijvoorbeeld een moestuin zijn op een dak van de parkeergarage, zelfgekte groente in bakken in de stad, fruit en notenbomen in een woonwijk, de Ommelander markt met streekproducten, maar ook het ontwikkelen van lokale voedselketens op regionaal niveau. Ik praat met bewoners en ondernemers die iets willen met een verloren stukje grond of het groen in de wijk en probeer dat samen mogelijk te maken.

Stadslandbouw en opstellingen... gaat dat samen?

Ik ben een voorloper. Als beleidsambtenaar op het gebied van duurzaamheid loop ik altijd voor de muziek uit. Ik zie ontwikkelingen in de maatschappij, voel aan wat er nodig is om te vernieuwen en zoek vervolgens uit hoe ik dat mogelijk kan maken. Als ecooloog ben ik altijd gericht op wat zich buiten afspeelt. We leven nu in een tijd waarin burgers en ondernemers steeds vaker het heft in eigen hand nemen. Dat gaat vaak sneller, efficiënter, met minder geld en minder bureaucratie. Maar ze kloppen ook regelmatig bij de overheid aan. Ons overheidsbedrijf is nu nog gebaseerd op de oude

manier van organiseren: hiërarchie, controle, angst.... Daar zijn steeds meer mensen zich van bewust en we zien met elkaar steeds meer dat we op zoek moeten naar nieuwe manieren van organiseren en samenwerken. Maar we weten nog niet altijd hoe dat moet. Opstellingen helpen mij om mijn begrip van de systemen waarin ik mij beweeg te vergroten. Ik heb de afgelopen 2 jaar een aantal opstellingen over voedsel gedaan. Ik heb naar ons mondiale voedselsysteem gekeken, naar regionale voedselketens binnen de provincie en op gemeentelijk niveau, maar ook heel klein naar mijn eigen persoonlijke systeem (zie kaders). Opstellingen helpen mij om een beter overzicht te krijgen van wat er om mij heen gebeurt en wat ik ermee kan. In een opstelling wordt me soms duidelijk hoe eenvoudig sommige complexe problemen kunnen zijn. Ik geloof niet dat ik met opstellin-

gen rechtstreeks iets op kan lossen. Ze geven me vooral overzicht en een andere kijk op de situatie. Ik zoek in de opstelling vooral naar dat wat nog niet in beeld is, of zich niet voldoende ontwikkelt. Vaak zie je in opstellingen representanten die veel aandacht trekken, maar ik kijk vooral naar wat er niet gebeurt, wat niet wordt gezien. Daar vind ik vaak aangrijpingspunten. Vooral in maatschappelijke opstellingen zou ik iedereen aan willen raden: let vooral op de stille representanten!

Wat is het merkbare effect van de opstellingen in je dagelijkse werk?

Als ik iets in een opstelling heb gezien herken ik de patronen daarna in 'de echte wereld' gemakkelijker. Ik kan ontwikkelingen dan beter plaatsen en word er niet meer zo door verrast: 'Hé, daar heb je het; het gaat inderdaad zo!'. Eigenlijk helpen deze opstellingen me om

Mondiale voedselsysteem

Grote opstelling met Arawana Hayashi van het MIT als begeleider. De aarde was het middelpunt die veel aandacht trok, maar er was weinig verbinding met de rest van de opstelling, die een heel andere dynamiek had. Zorg voor de aarde zit blijkbaar wel ergens in de onderstroom, maar vraagt geen aandacht van het actieve deel van de maatschappij. De representant van de wereldleiders stond buiten de opstelling te kijken; geen idee welke rol hij had.

Er werden 3 partijen vrijwel geheel vergeten. De honger verdween ongemerkt uit de opstelling en werd zelfs bij de decharge vergeten. De natuurliefhebbers klaagden over het gebrek aan aandacht, en er was ook 'het machteloze individu' die zich geen rol in het proces kon voorstellen. Rol van de overheden werd vooral zichtbaar in veel aandacht voor elkaar; bezig met zichzelf, terwijl er geen oplossing voor de opgestelde problematiek komt.

mijn intuïtie nog meer te vertrouwen. Ik krijg meer inzicht in wat wel en niet werkt. Maatschappelijke opstellingen helpen mij om mijn energie – binnen alle complexiteit - te richten, waar het 't meest effectief is. Zo scherp ik mijn aanpak ermee aan.

Wat maakt dat je altijd met vernieuwen en pionieren bezig bent?

Uiteindelijk ben ik misschien wel op zoek naar het paradijs op aarde. Als domineeszoon heb ik een oog voor de zwakkeren in onze samenleving. Toen ik dienstweigerde heb ik bijvoorbeeld tweeënhalf jaar gewerkt in wat ze toen nog een 'zwakzinnigen'-inrichting noemden. Misschien is dat ook wel waarom ik altijd in opstellingen kijk naar wat niet gezien wordt. Opstellingen helpen om verbindingen te herstellen. Dat is waar duurzaamheid uiteindelijk over gaat: het herstellen van verbindingen.

Regionaal voedsel in Groningen-Assen & de rol van lokale overheden
Opgesteld waren de overheden, maar ook consumenten, producenten, de Groningse grond en de smaak van de regio. Ik zag de representant van de supermarkten vrolijk door de opstelling dartelen en realiseerde me dat ik daar mijn energie niet in hoeft te steken. Die redden zich wel. Grote boeren hielden zich afzijdig van het regionale gebiedsproces; die zijn op de wereldhandel gericht. Carolyn Steel* had ons ook al laten zien, dat daardoor de natuurlijke relatie tussen de stad en de regio als bron van het voedsel verloren is geraakt. Het gebrek aan initiatief in de rol van de provincie heb ik toen al gezien en als probleem herkend. Dat is daarna in de praktijk ook gebleken; intussen doet de provincie helemaal niet meer mee.

*: architect en schrijfster van de 'Hungry City'; door Groningen als adviseur ingeschakeld.

gen. En daar is het een hele mooie methode voor.

Petra van de Kop & Wout Veldstra

Petra van de Kop
KOP Coaching & Ontwikkeling
petra@kopcoaching.nu

Wout Veldstra
Gemeente Groningen
wout.veldstra@groningen.nl

Vrede

Bert Hellinger

Verhalen kunnen de functie van een hekwerk hebben: sommige dingen houden ze binnen, andere buiten. Als we erbinnen blijven bieden ze ons veiligheid en als we verder willen gaan dan staan ze in de weg. Soms vertellen we onszelf dit soort verhalen en noemen ze herinneringen. Vaak vertellen we onszelf wat niet deugd en ons destijds pijn deed, maar niet wat ons vrij zou kunnen maken. Op die manier houdt de herinnering ons in zijn greep en wordt onze bewegingsruimte beperkt.

Ik nodig je nu uit om terug te gaan naar het verleden, zoals mensen soms terugreizen naar plaatsen waar ooit belangrijke gebeurtenissen in hun leven plaats vonden.

Dit keer echter is er geen gevaar dat je bedreigt. Alles is voorbij. Het is als wanneer oorlogsveteranen over een oud slagveld lopen en zich herinneren wat ze daar geleden hebben. Er groeit al lang weer gras, bomen zijn groot geworden en hebben vrucht gedragen. Misschien is de omgeving wel zó anders geworden dan wat ze zich ervan herinneren, dat ze het niet eens meer herkennen en een gids nodig hebben om hun de weg te wijzen.

Het is vreemd hoeveel verschillende manieren we hebben om met gevaar om te gaan. Een klein kind bijvoorbeeld kan van angst aan de grond genageld staan tegenover een grote hond. Als de moeder komt, het kind optilt en op haar arm neemt, verdwijnt de spanning en begint het kind te huilen. Al gauw draait het kind zijn hoofd om en is vanaf deze veilige hoogte in staat om nieuwsgierig naar het

afschuwelijke beest te kijken. Iemand die zichzelf gesneden heeft kan misschien niet in staat zijn naar zijn eigen bloed te kijken, maar zodra hij zijn hoofd afwent voelt hij slechts heel weinig pijn.

Het is werkelijk vervelend als al onze zintuigen tegelijkertijd aan het werk zijn; als ze niet langer ieder voor zich, gescheiden van elkaar, werken. We kunnen er dan door overweldigd worden en niet in staat zijn om te zien, horen of voelen wat er werkelijk gebeurd is.

Nu gaan we op reis waarbij ieder van ons, wie dat wil, naar een gebeurtenis kan kijken, maar niet naar de totale gebeurtenis ineens. We ondergaan wél de gehele ervaring, maar inclusief de bescherming die we graag gehad zouden hebben. Op deze manier kunnen we de betekenis ervan begrijpen en tegelijkertijd uit elkaar houden